

Sociální rozměr Evropy

Informační podklad k diskusnímu dokumentu
o sociálním rozměru Evropy

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 4
- Stanovisko vlády ČR: 5
- Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:..... 5
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR: 5

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Sociální rozměr Evropy	Typ řady: interní
Zpracoval: Pohl, M.	První vydání řady: říjen 2004
Číslo: Podklad k dokumentu č. 8717/17	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Datum: červen 2017	Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova:	Jazyk: CZ
Sociální politika; EU	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

DISKUSNÍ DOKUMENT

Diskusní dokument o sociálním rozměru Evropy KOM(2017) 206 v konečném znění, kód Rady 8717/17

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
4. 5. 2017
- **Datum projednání ve VEZ:**
1. 6. 2017 (1. kolo)
- **Procedura:**
Není projednáváno legislativním postupem, jedná se o dokument nelegislativní povahy, který nepodléhá schválení v Radě a Evropském parlamentu. Procedura je ukončena jeho přijetím a předložením těmto institucím.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Hodnocení z hlediska principu subsidiarity se neuplatní, jedná se o dokument informační povahy.
- **Odůvodnění a předmět:**
Evropská unie byla od svého počátku zamýšlena především jako ekonomický projekt. Nicméně i přes ekonomické zaměření byla již do Římské smlouvy začleněna sociální ustanovení zejména čl. 119 smlouvy o Evropském hospodářském společenství o rovném odměňování žen a mužů. Taková úprava byla reakcí na obavy o sociálním dumpingu, které měla zejména Francie, jež přijala předpisy zajišťující právě zásadu stejné odměny za stejnou práci. Obávala se, že v podmínkách volného trhu zejména textilní podniky z jiných členských států, které takovouto úpravu nezavedly, by měly konkurenční výhodu spočívající v nižších mzdách žen oproti francouzským podnikům.¹
Cílem výše uvedeného historického exkurzu je ozřejmit skutečnost, že i v samotných počátcích EU existovaly obavy, které ji provázejí po celou dobu její existence a kterým by mělo zavedení elementů společné sociální politiky bránit.² Jde především o obavy z tzv. závodů ke dnu, tedy ze sociálního dumpingu či konkurence jednotlivých ekonomik prostřednictvím snižování sociálních standardů, které snižují náklady podniků (tedy nižší daně, sociální pojistné apod.). Tyto obavy mohou být o to intenzivnější v souvislosti s rozšířením EU o nové členské státy, kde jsou mnohem nižší sociální či mzdové standardy. Na druhou stranu, jak bylo patrné např. z diskusí nad právní úpravou o vysílání pracovníků, podle názorů některých ekonomů nižší mzdové ohodnocení může být přirozenou a významnou konkurenční výhodou podniků z nových členských států při vstupu na

¹ Blíže viz např. Jacquot, S. Transformations in EU Gender Equality: From emergence to dismantling. London: Palgrave Macmillan, 2015.

² Při přípravách Smlouvy o EHS byl Mezinárodní organizací práce zpracován analytický dokument, tzv. Ohlinova zpráva z roku 1956. Ten měl analyzovat, jakým způsobem, popř. zda vůbec, by měla smlouva o EHS sociální politiku zohledňovat. Ze závěrů vyplynulo, zjednodušeně řečeno, že hluboká sociální integrace není v dané době nezbytná, nicméně v některých zvláštních oblastech mohou být společná pravidla sociální politiky přínosem. Jednou z těchto oblastí byla i oblast rovného odměňování. (Blíže viz Report by Group of Experts. Geneva, 1956. Social Aspects of European Economic Co-operation http://staging.ilo.org/public/libdoc/ilo/ILO-SR/ILO-SR_NS46_engl.pdf).

vysoce konkurenční trhy starých členských států. Z historické perspektivy je podle těchto názorů zřejmé, že právě úspěch podniků z nových členských států je základním předpokladem k dlouhodobé konvergenci ekonomik směrem ke starým členským státům EU. Není tak v této souvislosti jednoduché vymezit hranici mezi sociálním dumpingem a důsledky přirozených rozdílů (např. právě mzdových) v postupně se sblížujících ekonomikách. Kromě obav ze sociálního dumpingu čelí některé země eurozóny problémům, které souvisí právě s jednotnou měnou. Jedná se zejména o země, jež své případné ekonomické problémy mohly před přijetím eura řešit prostřednictvím monetární politiky (typicky devalvací), přičemž tuto možnost po přijetí eura již vzhledem k jednotným měnovým pravidlům nemají a musejí se uchýlovat k jiným nástrojům (např. snižování platů a důchodů, omezení sociálních práv), které však mohou mít vliv na sociální stabilitu.³ Samozřejmě, EU a její členské státy čelí i mnoha dalším problémům, které jsou popsány v projednávaném dokumentu o sociálním rozměru Evropy; shora uvedený popis měl demonstrovat, jaká jsou základní východiska sociální politiky EU a proč byly EU svěřeny členskými státy kompetence v této oblasti.

Předkládaný dokument do určité míry navazuje na sdělení⁴ o zahájení veřejné konzultace o evropském pilíři sociálních práv, ve kterém Komise vyzvala všechny zainteresované subjekty, aby se podílely na formování budoucího pilíře sociálních práv. Komise rovněž pokládá návrh za součást širší debaty o budoucnosti EU, kterou Komise otevřela prostřednictvím Bílé knihy o budoucnosti Evropy.⁵

- **Obsah a dopad:**

Pokud jde o obsah diskusního dokumentu o sociálním rozměru Evropy, Komise v něm předkládá přehled o ekonomické a sociální situaci v EU, kterou v některých prvcích charakterizuje jako společnost s nízkou mírou chudoby a celou řadou sociálních úspěchů. Zároveň popisuje problémy, kterým EU čelí. Mezi tyto problémy řadí např. stárnutí populace, proměnu pracovního trhu, mzdové nerovnosti apod.

Nejvýznamnější část dokumentu tvoří nástin možností budoucího vývoje sociální politiky v EU. Jako první možnost prezentuje Komise omezení „sociálního rozměru“ na volný pohyb. Podle některých přístupů sociální politika EU a předpisy, které z ní vycházejí, představuje velkou ekonomickou zátěž pro podniky a mělo by být na každém členském státu, aby si upravil její podobu a redistribuoval statky podle svých potřeb. Důsledkem takového pojetí by podle Komise byly jak výhody, tak nevýhody. Jako výhodu Komise prezentuje přijímání rozhodnutí blíže občanům, samostatné přístupy k řešení problémů, naopak nevýhodu Komise spatřuje v tom, že členské státy by musely zachovávat neunifikované předpisy mnoha členských států, oddalování ekonomik členských států od sebe navzájem, odchody pracovníků do zemí s vyššími mzdami.

Jako druhá možnost se jeví, „že státy, které v sociální oblasti chtějí dělat více, tak činí.“ Tato možnost by měla být primárně určena pro členské státy eurozóny. Komise předpokládá, že z hlediska formy by se využilo ustanovení Smlouvy o fungování EU o posílené spolupráci. Komise se v tomto ohledu domnívá, že takový přístup by byl výhodný např. z hlediska užší integrace zúčastněných zemí, možnosti pozdějšího připojení dalších a realizace vůle států, které mají zájem o užší integraci. Nevýhodu lze podle Komise spatřovat např. ve vyšší složitosti dvou paralelních

³ Viz např. Fernandes S., Maslauskaitė K. A SOCIAL DIMENSION FOR THE EMU: WHY AND HOW. Notre Europe. 1 / 16 POLICY PAPER 98. Dostupné z (www):

<http://www.notre-europe.eu/media/socialdimensionsforeumfernandesmaslauskaitene-jdissept2013.pdf?pdf=ok>.

⁴ COM(2016) 127.

⁵ COM(2017) 206.

systemů či v možnosti, že jiné členské státy by mohly být v pokušení snížením sociálních standardů přilákat podniky a snížit tak v důsledku sociální standardy a růst v rámci celého vnitřního trhu.

Poslední možností podle Komise je, že „EU-27 společně prohlubuje sociální rozměr Evropy“. V tomto ohledu by mělo dojít k posílení spolupráce mezi všemi členskými státy u čtyřech základních nástrojů: oblasti právních předpisů, spolupráce, poradenství i financování. Např. právní předpisy by nejen stanovovaly minimální pravidla, ale v některých oblastech by práva občanů harmonizovaly. Unie by měla podle Komise maximálně využít svých možností, přičemž těžiště kompetencí by stále zůstávalo v rukách členských států. Nevýhodou by podle Komise např. bylo, že rozhodovací proces by se odehrával dále od nich, bylo by obtížné dosáhnout přijatelného kompromisu. Na druhou stranu jako výhodu Komise prezentuje např. skutečnost, že Unie by byla odolnější a problémy by řešila společně, zmenšil by se strach ze sociálního dumpingu a zlepšilo by se fungování společného trhu.

Závěrem Komise shrnuje, že cílem diskusního dokumentu je připravit půdu pro diskusi, která by měla v zásadě objasnit dvě otázky: S jakými problémy by se měly naše země společně vypořádat? Jakým přínosem v tomto úsilí mohou být nástroje na úrovni EU? Komise deklaruje, že je v tomto ohledu připravena debatu vést a prohlubovat se všemi zainteresovanými subjekty. Komise by uvítala, aby debata probíhala do sociálního summitu v Göteborgu pořádaného 17. 11. 2017, jehož tématem budou spravedlivá pracovní místa a růst.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Rámcová pozice vlády k tomuto dokumentu nebyla ke dni jeho vypracování přijata.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Za projednání dokumentu v Evropském parlamentu je odpovědný Výbor pro zaměstnanost a sociální záležitosti. Dokument se nachází v přípravné fázi v Evropském parlamentu, prozatím nebyla určena žádná data projednání dokumentu.

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 15. 6. 2017 a usnesením č. 407 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti

b e r e n a v ě d o m í diskusní dokument o sociálním rozměru Evropy, KOM(2017) 206 v konečném znění.